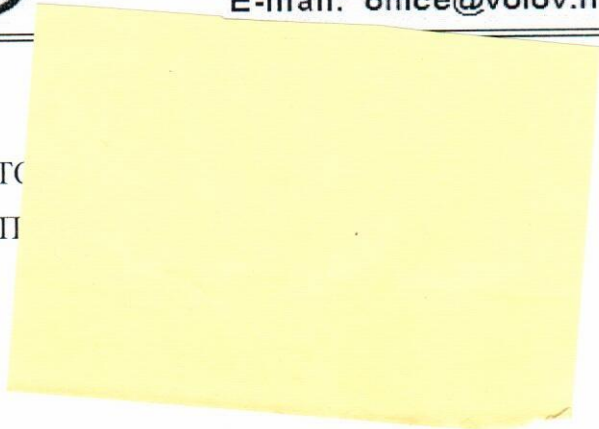

Основно училище "Панайот Волов", Пловдив
ул. "Делянка" № 29, тел. 032/940 602; 952 809
E-mail: office@volov.net

УТВЪРДИЛ:
МИХАИЛ КРАНТО
ДИРЕКТОР ОУ „П
ГР. ПЛОВДИВ

П Л А Н

за работа на координационен съвет
за противодействие на насилието и тормоза в училище
за учебна 2020/2021 година

по изпълнение
на „Механизма за противодействие на училищния тормоз
между децата и учениците в училище“

Пловдив, 2020 г.

Състав на съвета

1. Председател: Еленко Гешев – училищен психолог
2. Членове:
 1. Силвия Попова – учител в прогимназиален етап
 2. Златка Дичева – старши учител в начален етап
 3. Шабан Гебов – училищен медиатор
 4. Светлана Шарлачка – учител подготвителна група
 5. Анелия Йорданова Алексиева – ученичка от 6. Б клас
 6. Иванка Анкова Димитрова - родител

I. Анализ на извършената работа

Дейности на ниво клас/класна стая

- 2.1. На първата родителска среща на 19.09.2019 г. класните ръководители са запознали родителите с процедурата за реагиране в случай на насилие и тормоз в училище.
- 2.2. В часа на класа и в допълнителния час на класа класните ръководители, използвайки формите на групова работа, дискусия, решаване на казуси и споделяне на опит, са разяснили проблема за същността и видовете насилие и тормоз между учениците. В някои от занятията са взели участие и родители.
- 2.3. През I учебен срок на учебната година класните ръководители са провели перманентни разговори с родителите в индивидуални и групови срещи за противодействие на проявите на насилие и тормоз - за това какво е насилие и тормоз и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чувства унижен или заплашен.
- 2.4. В началото на учебната година всяка паралелка, съвместно с класния ръководител е актуализирала правилата на поведение и ценности и процедурата, описваща мерките в случай на нарушаване на правилата.

Дейности на ниво училище

- 2.5. Комисията за противодействие на насилието и тормоза в училище, съгласувано с класните ръководители, е договорил единен механизъм с ясно разписани отговорности за предотвратяване случаи на агресия и тормоз и реагиране при такава проява в ОУ "Панайот Волов".
- 2.6. Комисията за противодействие на насилието и тормоза в училище, съгласувано с класните ръководители, е обобщил всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от класовете и е формулирал общоучилищни ценности и правила, които са станали част от училищната политика.

- 2.7. Предоставени са информационно-образователни материали за запознаване на учители, ученици и родители със същността на насилието и тормоза, проявите и участниците в процеса, съобразени с различните възрастови групи: „Превенция на тормоза” - в начален етап и „Права и задължения на децата” – в прогимназиален етап.
- 2.8. Главният учител са предложили на ръководството мерки и са изработили процедура за усъвършенстване на системата на дежурството, с оглед на това да бъдат обхванати местата в училището, където при етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз – класни стаи, тоалетни, коридор:
- Недопускане на родителите в сградата на училището по време на учебни занятия.
 - Оптимизиране системата за наблюдение и контрол от охранителна фирма «Еуро секюрити».
- 2.13. Среца (дискусия) на ученици с изразено агресивно поведение със служители от III РПУ – гр. Пловдив на 26.09.2019 г. с цел превенция на агресията в училище.
- 2.14. Презентация и дискусия на тема „Насилие. Видове насилие.“ с учениците от 4. а и 4. б клас, представена от Златка Дичева на 22.10.2019 г..
- 2.15. Отбелязване на Международния ден на толерантността – 16.11.2019 г. в рамките на глобалната инициатива за превенция на ненасилието срещу деца и младежи.
- 2.16. Отбелязване на Международния ден без насилие в училище (розова фланелка) на 26.02.2020 г. с активно включване на децата от ПГ и учениците от начален и прогимназиален етап.
- 2.17. Презентация и дискусия на тема: „Насилие. Видове насилие” в часа на класа с ученици от V и VII клас.

Дейности на ниво общност

- 2.18. В началото на учебната година е актуализиран списъкът с външни за училището организации, служби и специалисти, с които да се осъществяват реални партньорства. През I учебен срок на учебната година Комисията за противодействие на насилието и тормоза в училище, съгласувано с директора на училището, е осигурил реални партньорства с:
- Дирекция „Социално подпомагане” – Отдел „Закрила на детето”;
 - РУО Пловдив – организационен експерт;
 - МВР – Детска педагогическа стая;

- Общинската комисия за Борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни (ОбКБППМН) по движението „Училището – сигурна среда за децата“

2.19 Съвместно с представители на ОбКБППМН – гр. Пловдив бяха проведени по график следните превантивни дейности:

- 05.11.2019 г. 4 клас - „Опасни места за игра“, „Кражби и грабеж.“, проведено от г-жа Доника Костова;
- 13.11.2019 г. 5 клас – „Насилие и тормоз“, „Среща с непознат“, проведено от г-жа Десислава Ахрянова;
- 14.11.2019 г. момичета 5 и 6 клас – „Трафик на жени“, проведено от г-жа Таня Иванова;
- 20.11.2019 г. 6 клас – „Кражба, грабеж, вандализъм“, „Наказателна отговорност на малолетни и непълнолетни“, проведено от г-жа Доника Коства;
- 04.12.20219 г. 7 клас – „Насилие и тормоз“, „Опасни селфита“, проведено от г-жа Тамара Тенева

Поради възникналата епидемиологична обстановка планираните дейности за II учебен срок не бяха реализирани.

II. Основна цел за училището.

1. Интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му.
2. Съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност.
3. Придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности.
4. Придобиване на компетентности за прилагане на принципите за устойчиво развитие.
5. Придобиване на компетентности за разбиране и прилагане на принципите на демокрацията и правовата държава, на човешките права и свободи, на активното и отговорното гражданско участие.
6. Формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на всеки гражданин.
7. Формиране на толерантност и уважение към правата на децата, учениците и хората с увреждания.

8. Познаване на националните, европейските и световните културни ценности и традиции.
9. Придобиване на компетентности за разбиране на глобални процеси, тенденции и техните взаимовръзки.

Силни страни

1. Създадена добра организация за обмен на информация между: класен ръководител – родител, преподавател - класен ръководител – педагогически съветник – училищно ръководство.
2. Своевременно уведомяване на родителите за всички прояви на детето, за проблемите в училище и за цялостното му развитие.
3. Провеждане на индивидуални консултации на психолога с ученици с наложено наказание „забележка” и проблемно поведение.
4. Съвместна работа с инспектор ДПС.
5. Сътрудничество с Центъра за социално подпомагане, отдел „Закрила на детето”.

Слаби страни

1. Липса на подкрепяща семейна среда.
2. Липса на добър пример в семейството.
3. Невъзможност за навременна реакция на учителите при назряващ конфликт, поради неразбирането на майчиния език на учениците.

III. Приоритети и целеви групи

Приоритети

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата и юношите в системата на основното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

Целеви групи

Всички ученици, педагогически и непедagogически персонал.

IV. Принципи и цели

Основен принцип при изграждането на училищната политика за противодействие на тормоза в училище е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на насилието и тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

V. Форми за работа:

ПРЕВЕНЦИЯТА на тормоза е комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминирание на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието с приоритет върху дейности на равнище клас (правила, възстановяване на щета, дискусии, разиграване на ситуации, обсъждане, осмисляне).

ИНТЕРВЕНЦИЯ се прилага като отговор на училището при възникнали ситуации на тормоз (работа по случай) чрез действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала ситуация, подчинени на принципа на най-добрия интерес на детето.

1. Прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на насилието и тормоза в училище.
2. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случаи на насилие и тормоз в училище.
3. Поддържане връзка с всички институции, подпомагащи работата по превенция на тормоза в училище и извън него, осигуряване на реални партньорства с външни за училището служби, организации и специалисти.
4. Включване на общността – родители, местна власт, медии.
5. Обучение на учителите и персонала на училището за причините и ефектите от насилието и тормоза.
6. Стимулиране на учениците да търсят помощ при случай на тормоз.

VI. Общи положения

- Във всяко училище се създава координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза и насилието. Съветът да се ръководи задължително от заместник-директор и да включва училищния психолог или педагогически съветник, учители, ученици и родители.
- Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминирание на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.
- Комплексът от превантивни мерки трябва да включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, ясно да фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на три нива - класна стая/паралелка, училище, общност.

- За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз във взаимоотношенията в училище.
- По-голямата част от ситуациите на тормоз и насилие могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.
- Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата и поведение, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми.

VII. Дейности

НА НИВО УЧИЛИЩЕ:

1. Оценка, чрез анкета, относно тормоза и насилието в училище през мнението на учениците и учителите - с помощта на стандартизиран въпросник.

срок: 09.2020 г.
отг.: Ел. Гешев
2. Актуализиране и приемане на Училищния план за работа на Комисията за противодействие на тормоза.

срок: 09. 2020 г.
отг.: Ел. Гешев
3. Съблюдаване на процедурите за реагиране в ситуации на тормоз (съгласно Приложенията).

срок: през учебната 2020-2021 г.
отг.: Ел. Гешев
4. Провеждане на вътрешноучилищен инструктаж на педагогическия и непедагогическия персонал за методите и начините за справяне с кризисни ситуации на тормоз.

срок: 09. 2020 г.
отг.: Ел. Гешев

5. Включване в инициативи по случай Международния ден за борба с насилието над деца.
срок: 11.2020 г.
отг.: Ел. Гешев, С. Попова и кл. р-ли
6. Разпространение на информационно - образователни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:
а) превенция на тормоза;
б) правата и задълженията на децата.
срок: през учебната 2020-2021 г.
отг.: Зл. Дичева, Св. Шарлачка
7. Провеждане на беседи и презентирание на материали по превенция на тормоза в помощ на учениците.
срок: през учебната 2020-2021 г.
отг.: Ел. Гешев
8. Публикуване в сайта на училището на статии за запознаване с аспектите на насилието и начините за справяне с него.
срок: през учебната 2020 - 2021 г.
отг.: Ел. Гешев, С. Читалъова, ЗДАСД
9. Отбелязване на Световния ден за борба с тормоза в училище (Ден на розовата фланелка).
срок: февруари 2021 г.
отг.: членовете на Ученическите активи, Комисията и кл. р-л
10. Запознаване на ученици, родители и учители с профила на ученика, използващ булинг. Наблюдение на учениците, отговарящи на тази характеристика, с цел елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за създаване на ситуации на тормоз.
срок: през учебната 2020 – 2021 г.
отг.: Ел. Гешев, кл. р-ли
11. Връзка с другите институции, имащи отношение към тормоза в училище, с цел адекватна своевременна интервенция за инициране на работа по случай при необходимост.
срок: през учебната 2020 - 2021 г.
отг.: Директор и Ел. Гешев
12. Отчет за дейността на Комисията през учебната година и препоръки за подобряване на дейността му през следващата
срок: на годишния ПС, отг.: Ел. Гешев

НА НИВО КЛАС:

1. Запознаване на ученици и родители с единните правила за противодействие на тормоза и с частта от Правилника за дейността на училището, посветена на този проблем - на родителска среща и в час на класа.

срок: първата седмица на октомври 2020 г.

отг.: Ш. Гебов, кл. р-ли

2. Провеждане на беседи, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит в часа на класа и предметите от цикъл обществени науки с цел запознаване на учениците с рисковите фактори от различни видове тормоз.

срок: през учебната 2020 - 2021 г.

отг.: Ш. Гебов и кл. р-ли

3. Включване на класовете със собствени инициативи за отбелязване на Световния ден за борба с тормоза.

срок: м. февруари 2021 г.

отг.: членовете на Комисията и ученическите активи

4. Привличане на външни лектори и използване на метода „Връстници обучават връстници”.

срок: през учебната 2020-2021 г.

отг.: Ел. Гешев и кл. р-ли

5. Запознаване на учениците в часа на класа с профила на ученика, използващ булинг, и изграждане на умения за разпознаване на тормоза и отстраняване на предпоставките в паралелката, допринасящи за възникване на рискови ситуации чрез прилагане на интерактивни методи.

срок: през учебната 2020-2021 г.

отг.: кл. р-ли

VIII. Очаквани резултати:

1. Провеждане на дългосрочни действия, касаещи здравното образование, физическата култура, гражданските права и творческите дейности на подрастващите, отнасящи се до непосредствената сигурност и безопасност на учениците в училището.
2. Реализиране на конкретни мерки, основаващи се на принципите на превантивен контрол и дейности за ограничаване и преодоляване на опасностите.
3. Създаване на устойчиви механизми и инструменти за гарантиране на сигурността и здравето на учениците.

4. Развиване на конструктивна комуникация във взаимоотношенията в съответствие със ЗПУО.
5. Спазване на единни педагогически изисквания за поведение и успеваемост.

IX. Заключение

В приложения план дейностите са разделени на две групи: на ниво училище и на ниво клас. Таблицата за планиране на ресурси, необходими за изпълнението на плана е помощен инструмент, който позволява да се планира предварително необходимото време, материални и финансови ресурси. Посочените в таблицата ресурси са примерни т.е. училищата следва да планират реалните ресурси според спецификата на училището (брой деца, персонал и пр.).

Към 31.10.2011 г. във всяко училище следва да има:

- заповед на директора, с която се обявява училищен координационен съвет за справяне с насилието. Този съвет се ръководи от помощник-директор (където има такъв) и задължително включва училищен психолог, учители, родители и ученици. Препоръчително е представителството на трите групи да е по равно, т. е. ако има 3 представители на училището, да има по 3 родители и 3 ученика.
- план за работа на училището за справяне с тормоза. Планът се изработва по модела в този документ от Училищния координационен съвет за справяне с насилието и отговорност за изпълнението му носи председателя на този съвет.

Изготвил:

Председател на Комисията за противодействие на насилието и тормоза в училище
/Еленко Гешев - психолог/

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

за работа с дете, жертва на тормоз

1. Разпознаване на тормоза.

Децата, подложени на тормоз най-често са:

- ◇ страхливи и несигурни;
- ◇ предпазливи, чувствителни, тихи;
- ◇ реагират с плач и отдръпване;
- ◇ липсва им самоуважение;
- ◇ нямат приятели;
- ◇ прекалено защитени от родителите си;
- ◇ не са агресивни (освен в редки случаи);
- ◇ момчетата са по-слаби физически.

Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

2. Прекратяване на тормоза - чрез словесни и/или физически действия, незастрашаващи участниците.

- 2.1. Важно е класният ръководител да поговори с детето по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени.
- 2.2. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно.
- 2.3. Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.
- 2.4. Детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с психолог.

2.5. Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшето дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите съученици.

2.6. Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици.

3. Уведомяване на родител.

4. Предприемане от кл. р-л на педагогическа работа за оказване на обща подкрепа с цел разрешаване на проблема - индивидуална; за група ученици или за целия клас.

5. Мониторинг на предприетите мерки и действия.

Необходимо е детето да бъде наблюдавано в следващите дни, за да се проследи състоянието му и при необходимост отново да се работи с него.

6. При ВТОРО ниво на тормоз да бъдат уведомени незабавно ОЗД и органите на полицията.

7. Описване на ситуацията на тормоз в Дневника за регистриране на тормоза и предприемане от КС на „работа по случай“ съвместно с другите институции, имащи отношение към темата.

8. Възстановяване на щети, ако са установени такива.

9. Мерки и действия от страна на КС за разрешаване на регистрираната ситуация - анализ на проблема, изготвяне на програма и индивидуална работа с участниците.

10. При ТРЕТО ниво на тормоз КС насочва участниците към други служби или услуги за индивидуална работа с потърпевшия.

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

за работа с дете, упражнило тормоз:

1. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка.
2. Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класният ръководител.
3. Подходът за възстановяване на щетата често се прилага в училище като логическо последствие от отклоняващото се поведение, свързано с рушене на материалната база. Той се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде “възстановена“ и включва съответните действия в тази насока. Същият подход успешно може да се прилага и когато се касае за нематериални щети. Важно е преди да се прилага, подходът да бъде предварително съгласуван с цялата училищна общност, включително и с децата, и да бъде част от политиката на училището.
4. Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от класния ръководител. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза.
5. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшето дете. След изясняване на ситуацията и постигане на

договорка, класният ръководител за определен период от време може да проследява поведението на децата и да осъществява обратна връзка.

6. Класният ръководител може да потърси съдействие и от другите учители, които също да проследяват поведението на децата и да реагират своевременно. Психолог също може да подпомогне работата на учителя като наблюдава детето във взаимоотношенията му с другите деца и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост.

Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

1. В разговора с родителите е важно да се акцентира върху необходимостта те да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна.
2. Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта.
3. Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения „в затворено” пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки.
4. От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат.
5. Учителят може да насочи родителите за консултация с психолог или в центрове за превенция и консултативни кабинети към местните комисии за БППМН, центрове за обществена подкрепа, комплекс за социални услуги, общински съвети по наркотичните вещества и др. (индивидуално или семейно консултиране).

Честа спонтанна реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата” и наказване на „насилника”. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Защото липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява и подстрекава тормоз.

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

за работа с деца, които помагат и подкрепят тормоза

Тормозът се осъществява в присъствието на връстниците. Те могат да окуражават или възпрепятстват насилника.

Емоционалният градус по време на училищен тормоз може да въввлече в насилнически действия и деца, които не реагират агресивно.

Намесата и справянето със ситуации на тормоз е част от цялостната политика на училището срещу насилието и агресивното поведение. Намесата на възрастните следва внимателно да се обмисли и планира. Тя трябва да бъде последователно прилагана от цялата училищна общност, за да бъде максимално ефективна.

Децата, които подкрепят насилника също имат определени причини за своето решение:

- това е по-безопасно – ако поддържаш насилника можеш да избегнеш насилието;
- удоволствието от случващото се – за някои деца насилието е просто възможност за забавление – дори когато това е едностранно;
- демонстриране на уважение към насилника – някои деца приемат, че насилниците са уважавани, готини, смайващи;
- поради наличие на обобщено чувство на омраза – издава силното желание за нараняване /”просто някои са тъпанари и заслужават да бъдат наригани”/.

Важно е да не бъдат омаловажавани причините и първите прояви на влошаване на отношенията между децата и поведение, което е неприемливо.

Още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми и кибертормоза.

По-голямата част от ситуацияите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата.

Необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.

Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.

Когато се касае просто за приятелска игра учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават за да не се наранят.

Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат следните стъпки:

1. Да се работи не само с извършителите, а с групата, класа, след ситуация на тормоз.
2. Не се отстраняват наблюдателите, помагачите и подстрекателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз. Така всички, които са били там ще могат да видят какво се прави съгласно правилата на училището.
3. Изтъкват се тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдещето.
4. Търсене на помощ и съобщаване за случая.
5. Насърчение за грижа спрямо тормозените ученици.

По-голямата част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои и от самите деца. Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случващото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията не само към детето упражнило тормоз, но към всички, които помагат и подкрепят тормоза.

Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест за да се предотвратят своевременно още в зачатък всички прояви на агресия.

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

за работа с децата наблюдатели

Повечето от учениците в класа са само странични наблюдатели на ситуацията и не се присъединяват към активно действащите, въпреки, че често се наблюдава наличието на подстрекател. Също така свидетелите не са просто пасивни наблюдатели на разиграващото се. Много голяма заблуда е, да се приеме свидетеля като незаинтересован.

Свидетелите на тормоза са мнозинството от децата. Реакциите сред очевидците на тормоз са различни:

- дискомфорт от наблюдаването, неприемане, нехаресване;
- гняв от това, което се върши;
- вина и срам, ако не се намесят в тормоза с цел да го спрат;
- състрадателна нагласа към жертвите;
- бездействие поради страх, че ще се окажат следващите;
- жертви /но бездействието е неоправдано, защото страданието на жертвата е реално, а не е игра/;
- радост от гледката, наслада и удоволствие от чуждото страдание;
- евентуално включване в тормоза.

Учителят трябва да повлияе на децата да бъдат добри свидетели.

- насърчаване на поведението на подкрепа, което се открива още при малките деца;
- засилване на съпричастността и посочване на положителните ефекти от поведението, породено от съпричастността;
- отключване на положителните преживявания, породени от минали ситуации в които са заставали зад жертвите.

Загрижените за ценностите на своите ученици учители, трябва да се фокусират върху:

1. Подпомагане на детето да постигне морална независимост. Подкрепяне в увереността в му за собствена преценка на добро и лошо, за правилно разпознаване на различни ситуации, за точно разграничаване кой каква отговорност носи. На тази основа може да се развие

негативно отношение към насилието и да се мисли за активно действие срещу него, а не само за пасивно наблюдаване.

2. Обясняване на детето, че трябва нещо да предприеме, да прояви храброст и да се опълчи или поне да потърси помощ. Ако само си седи и нищо не прави, насилникът ще си мисли, че всичко е наред, че няма опасност за него. Страничните наблюдатели също са потенциални жертви, но само ако насилникът си мисли, че ще му се размине безнаказано.

3. Научаване на разликата между това да предадеш (да кажеш нещо, което ще навлече неприятности на друго дете) и да се довериш на възрастните (да кажеш и с това да помогнеш на друго дете да се справи с неприятностите) - чрез примери от всекидневието, които показват, че всички постъпки винаги имат последствия – и когато говориш за нещо, и когато мълчиш за нещо.

4. Осигуряване на сигурност, която ще позволи на страничния наблюдател или помагача да прекрати ситуацията, защото няма да се окаже впоследствие в ролята на жертва.

5. Оказване на добронамерена помощ на жертвата – най-важното в случая е да обясните, че не жертвите предизвикват насилниците и че пострадалите не са виновни. Връстниците на жертвата трябва да я съветват да потърси помощ от някой възрастен.

6. Изграждане на емоционална и психологическа бариера у детето да не окуражава и да не подкрепя мъчителя.

ЕДИННИ УЧИЛИЩНИ ПРАВИЛА

за прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз в ОУ "Панайот Волов"

Единните училищни правила са създадени във връзка с прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз в ОУ "Панайот Волов". Те са неизменна част от превантивните дейности, които се предприемат на ниво училище. Тяхната цел е прилагане на цялостен училищен подход за недопускане на тормоз и прояви на насилие сред учениците и бързо и ефективно справяне с проявленията на такива.

Правилата са разработени на базата на:

- направената оценка и анализирането на проблема, свързан с наличие и прояви на тормоз сред учениците;
- набраните предложения от страна на ръководството на училището, класовете, учителите, непедagogическия персонал;
- сътрудничеството с експерти по проблема, родители и институции/ организации, свързани с проблемите на безопасността на децата и тяхното физическо и психическо благополучие.

Правилата съблюдават следните принципи:

1. Нетолериране и нетърпимост на тормоза и насилието.
2. Ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
3. Стремех към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
4. Строги граници, които индикират неприемливото поведение, водещо към прояви на тормоз и насилие и прилагане на съответни мерки при преминаването на тези граници.

Правилата гласят следното:

1. В ОУ „Панайот Волов” всички участници в училищния живот се уважават взаимно (ученици, учители, ръководство, родители, непедagogически персонал).

2. Всички дават най-доброто от себе си, за да поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.
3. Всички в училище изпълняват съвестно и отговорно своите конкретни ангажменти по превенцията и справянето с училищния тормоз. Те са следните:

3.1. Задължения на учениците:

- Учениците изпълняват задълженията си според Правилника за дейността на училището.
- Учениците активно участват в изграждането на общоучилищна култура на вежливи и толерантни взаимоотношения и допринасят с поведението си за изграждането на училищната общност.
- Учениците не толерират насилието и тормоза и незабавно информират за наличие на подобни прояви.

3.2. Задължения на персонала:

3.2.1. Училищен координационен съвет:

Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище. Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни ценности, правила и последици.

Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз.

Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.

Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.

Всяка година извършва оценка на ситуацията в училище чрез различни анкети и методики и я представя пред Педагогическия съвет.

Съхранява протоколите за докладване на случаи на насилие.

3.2.2. Класни ръководители:

В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието. С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие. Постерите с приетите ценности, правила и последици се поставят на видно място в класната стая.

Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз.

Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.

Участват в работата на екипа, сформиран по конкретен случай на ученик от класа им.

Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, напр. от Центъра за превенция на насилието, Местната комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни и др. Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111.

Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури. Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

3.3.3. Учители, които не са класни ръководители:

Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.

Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.

Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици.

Познават правилата и последствията на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.

3.3.4. Дежурни учители:

Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство

Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им.

Докладват на училищното ръководство, като попълват протокол, отразяващ инцидента.

3.3.5. Помощен персонал:

Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят.

Познават основните принципи на действие и ги прилагат – правила, последствия, протокол за реагиране на насилие.

Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на класен ръководител, дежурен учител, директор.

3.3.6. Ръководство:

Ръководството на училището създава необходимите условия и предпоставки за изграждане на позитивен психосоциален климат и конструктивни взаимоотношения в дух на толерантност, сътрудничество и партньорство.

Контролира дейностите по превенция на насилието и тормоза и интервенция в случаите на тормоз.

Осъществява взаимодействие с извънучилищни институции и организации, имащи отношение към проблема.

Насърчава и поощрява просоциалното поведение и добрите взаимоотношения чрез подходящи форми – грамоти, организиране на конкурси, инициативи, форуми, кампании и пр.

3.3.7. Родители:

Провеждат задълбочени разговори по темата за тормоза и насилието със своите деца.

Следят за признаци на упражнен тормоз и насилие над децата си.

Незабавно уведомяват училищните власти, ако станат свидетели на прояви на тормоз и насилие.

Активно се включват в мероприятията, организирани на ниво клас и на ниво училище във връзка с превенцията на тормоза и насилието.

Участват в тематични родителски срещи, форуми и други училищни и извънучилищни дейности.

Отправят предложения и при възможност подпомагат ресурсното осигуряване на прилагането на Механизма за противодействие на училищния тормоз.

4. В ОУ „Панайот Волов” се насърчава взаимодействието между учениците от различните класове. Това взаимодействие се осъществява чрез ученическо самоуправление, чрез различни форми, базирани на принципа „Връстници обучават връстници“, чрез организиране на различни извънкласни инициативи, в които да участват малки и големи ученици, да се опознават взаимно и да се повишава степента на толерантност и партньорство между тях.
5. Учителите и непедagogическия персонал системно повишават своята квалификация във връзка с превенцията на тормоза и своевременната и адекватна интервенция в случаи на такъв.
6. В началото на всеки учебен срок се организират общоучилищни срещи с представители на ръководството, учители, ученици и родители, на които се анализират и хармонизират потребностите и интересите на всички страни в името на сигурността и спокойствието на учениците в училище.

7. В ОУ „Панайот Волов” се създават не само възможности за изява на социално компетентното поведение, но и постиженията и добрите практики по отношение на неговото проявление се популяризират със съдействието на Координационния съвет и на останалите представители на училищната общност в интернет, чрез постери и табла в училище, на училищни тържества и чрез други средства.
8. Училището активно взаимодейства със служби, организации и специалисти по проблемите на децата и намира добри партньори и приятели в лицето на: Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, Отдел „Закрила на детето“, Център за подкрепа на личностното развитие и др.
9. За подкрепа и съдействие на семействата и децата във връзка с превенцията на тормоза и насилието и интервенцията при прояви на такива, училището насочва към подходящи здравни и социални услуги.